

Nr 1202

Av herr **Gustafsson** i Kårby **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 83, angående teknisk och medicinsk utbildning och forskning i Linköping m. m.*

(Lika lydande med motion nr 945 i Första kammaren)

I anslutning till statsmakternas beslut år 1965 angående utbyggnaden av universitet och högskolor har Kungl. Maj:t i proposition nr 83 lagt fram förslag till organisation av teknisk och medicinsk utbildning och forskning i Linköping. Verksamheten skall påbörjas under höstterminen 1969. Den medicinska utbildningen och forskningen skall i enlighet med ett mellan staten och Östergötlands läns landsting villkorligt slutet avtal förläggas till regionsjukhuset i Linköping. Motsvarande former för samarbete mellan staten och sjukvårdshuvudmännen i fråga om läkarutbildning förekommer redan vid flera av de nuvarande undervisningssjukhusen och har där bedömts vara en ändamålsenlig och för staten förmånlig organisationsform.

Propositionen bygger på betänkanden, som avgivits av den särskilda Organisationskommittén för anordnande av högre utbildning i Linköping samt dess subkommittéer.

Organisationskommittén har trots den snäva tidsramen för sin del ansett det möjligt att i enlighet med 1965 års beslut anordna propedeutisk och klinisk läkarutbildning i Linköping redan från läsåret 1969/70. Remissinstanserna synes i allmänhet ha delat denna uppfattning. Det föreslagna tidsschemat för planeringen av nya lokaler har dock i vissa remissvar ansetts väl snävt, men departementschefen ansluter sig i propositionen till kommitténs uppfattning och erinrar om att ansvaret för uppförande av för utbildningen erforderliga lokaler vilar på landstinget.

Landstinget har i sin planering naturligt nog haft att utgå från att organisationskommitténs förslag i allt väsentligt skulle komma att genomföras. Utbyggnaden av regionsjukhuset i Linköping enligt i avtalet angivna förutsättningar pågår nu i forcerad takt. Vissa provisorier väntas bli nödvändiga i början av utbildningen, men det kan ändå förutsättas, att landstinget kommer att kunna fullgöra sina åtaganden enligt avtalet. Om riksdagen skulle bifalla Kungl. Maj:ts proposition i ärendet, kan det däremot enligt vår mening allvarligt ifrågasättas huruvida det i övrigt finns förutsättningar att påbörja den medicinska utbildningen i Linköping med de resurser och vid den tidpunkt som avsågs i samband med 1965 års beslut.

Vi finner det naturligt att departementschefen i avvaktan på ställningstagande till den s. k. klinikutredningens betänkande liksom vissa andra utredningar om specia-

listutbildning m. m. inte är beredd att nu ta ställning till alla delar av organisationskommitténs förslag. Detta torde heller inte vara nödvändigt. Propositionen lämnar emellertid mycket väsentliga avsnitt av kommitténs förslag helt olösta, och de förslag som läggs fram avviker på avgörande punkter från kommitténs, främst i fråga om tidpunkten för inrättande av professurer och laboraturer samt i vissa avseenden i fråga om lärarstabens dimensionering. Dessa avvikelser från kommittéförslaget måste antas rubba de grundläggande förutsättningarna för kommitténs bedömning av möjligheterna att realisera beslutet om läkarutbildning i Linköping.

Kommittén har i sitt betänkande (bl. a. s. 69—70) starkt understrukit angelägenheten av att tjänsterna som huvudlärare i de olika propedeutiska och kliniska ämnena inrättas i så god tid, att vederbörande innehavare får möjlighet att i olika avseenden förbereda undervisningen. Kommittén föreslår därför — utöver vissa andra åtgärder för att underlätta förberedelsearbetet — att huvudlärartjänsterna regelmässigt inrättas ett halvt år innan undervisningen i respektive ämne börjar. Redan denna förberedelsetid anses på experthåll vara i underkant. Bl. a. har Nordisk federation för medicinsk undervisning nyligen vid ett symposium i Odense antagit ett uttalande, där man rekommenderar att institutions- och klinikchefer vid nyetablerade utbildningsanstalter designeras två år innan verksamheten börjar. Organisationskommittén har emellertid uppenbarligen inte funnit det praktiskt möjligt att här genomföra en tidigare utnämningstid än som föreslagits. Remissinstanserna synes i stort ha godkänt kommittéförslaget på denna punkt. Inrättandet av de i propositionen upptagna lärartjänsterna har emellertid i flertalet fall ytterligare senarelagts, i regel till den tidpunkt då undervisningen är avsedd att börja. Det uttalas visserligen, att det från planeringssynpunkt är angeläget att statsmakterna redan nu beslutar om tidsprogram för inrättande av professurer, och man tror sig därav kunna utläsa förståelse för kommitténs av all expertis tillstyrkta rekommendationer härom, men propositionen ger sålunda i realiteten inom flertalet ämnen inget som helst utrymme för planeringen under vederbörande huvudlärares medverkan, och behandlingen av kommitténs förslag till personalorganisation i övrigt har som redan antytts helt skjutits på framtiden. Det är svårförklarligt vilka planeringssynpunkter som härigenom tillgodosetts.

Eftersom propositionen inte i något avseende innehåller motiveringar till de avvikelser som gjorts i förhållande till kommitténs förslag vad gäller personalfrågorna, får det kanske anses vara öppet i vad mån ytterligare fasta huvudlärartjänster kan komma att inrättas. Det nu framlagda förslaget till professurer innebär emellertid avsevärda nedskärningar för den aktuella perioden 1969/70—1972/73. Mindre förskjutningar inom perioden torde i fråga om vissa tjänster kunna godtas, men däremot torde uppskov vid realiserandet av kommitténs förslag för vissa andra nyckeltjänster kunna få allvarliga återverkningar.

Kommitténs förslag till personalorganisation torde knappast kunna anses överdimensionerat utan får snarare ses som ett uttryck för en fackmässig bedömning av de minimiresurser i fråga om fasta lärartjänster som erfordras för att säkerställa utbildningen. De invändningar som vid remissbehandlingen framförts beträffande

förslaget till personalorganisation synes också genomgående ha inneburit att personalresurserna ansetts otillräckliga. Bl. a. har medicinska fakulteten i Umeå, som har färsk erfarenheter av svårigheterna att etablera medicinsk utbildning, samt Östergötlands läns landsting framhållit, att man vid tilldelningen av läkar- och lärartjänster måste ta hänsyn till att redan den mycket omfattande paramedicinska utbildning, som numera bedrivs vid de större sjukhusen, medför stora krav på medverkan i undervisningen från sjukhusläkarnas sida. Det har med hänsyn härtill påtalats, att det kan uppstå svårigheter att rekrytera lärare för det stora antal läkarundervisningstimmar, som enligt kommittéförslaget skall bestridas av timarvoderade lärare. Dessa och liknande invändningar blir givetvis än allvarligare, om antalet fasta lärartjänster på sätt propositionen förutsätter skulle ytterligare krympas samtidigt som förberedelse tiden inför undervisningens början ytterligare reduceras jämfört med kommittéförslaget.

Behovet av sådan arvoderad undervisning, som inte tillgodoses inom ramen för de blivande lärarnas undervisningsskyldighet, har utförligt redovisats av kommittén (s. 53). Med utgångspunkt härifrån kan också utläsas det ytterligare underskott som blir följd, om propositionens förslag till nedskärningar och senareläggning vid inrättande av lärartjänster skulle bifallas. Bl. a. skulle då av kommittén föreslagna professorer i klinisk bakteriologi, medicinsk kemi, hygien och klinisk epidemiologi samt laboraturer i medicin, kirurgi, barnpsykiatri och klinisk neurofysiologi t. v. inte bli inrättade. Med hänsyn till vad nu anförts om svårigheterna att tillgodose undervisningsbehovet genom annan personal än fasta lärartjänster torde det vara helt nödvändigt att inrätta de av kommittén förordade lärartjänsterna i klinisk bakteriologi samt i medicin vid av kommittén angiven tidpunkt. Ett snart och positivt ställningstagande till tjänsterna i barnpsykiatri och klinisk neurofysiologi ter sig också angeläget.

Det bör också framhållas, att vad gäller de överläkare vid regionsjukhuset, som förutsatts bli utnämnda till professorer eller laboratorer, det inte rimligen kan antas att de vid sidan av sina nuvarande krävande uppgifter skulle kunna ägna tillräcklig tid åt planering och förberedelser för sina kommande uppgifter. Det torde vidare vara uteslutet att det underskott på undervisningstimmar, som propositionens förslag enligt det tidigare sagda skulle medföra, kan täckas av regionsjukhusets nuvarande läkarstab.

Om riksdagen skulle bifalla propositionens förslag angående tilldelning av lärartjänster för den medicinska utbildningen och forskningen i Linköping, kan det enligt vår mening allvarligt äventyra möjligheterna att i starten ge utbildningen det innehåll och den standard, som statsmakterna avsett genom 1965 års principbeslut. Det kan inte rimligen förutsättas att landstinget genom omdisponering av personal och andra resurser från sjukvårds- till utbildningsuppgifter eller på annat sätt skall påtaga sig ansvar och kostnader för den medicinska utbildning som bör åvila staten. Förutom de störningar i sjukvården som kunde uppstå skulle därigenom uppkomma kostnadsövertäckningar från staten till landstinget, som inte kan accepte-

ras (vare sig med hänsyn till avtalets förutsättningar eller med hänsyn till utgångspunkterna för tidigare riksdagsbeslut i ärendet).

Med stöd av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 83 måtte besluta, att

I. professur i klinisk bakteriologi samt laboratur i medicin skall inrättas vid den medicinska enheten i Linköping i enlighet med förslag från organisationskommittén för anordnande av högre utbildning i Linköping,

II. huvudlärartjänster vid den medicinska enheten i Linköping skall inrättas minst ett halvt år innan undervisningen i respektive ämne börjar.

Stockholm den 2 maj 1968

Einar Gustafsson (cp)
i Kårby

Lars Henrikson (s)

Sven Persson (s)
i Skänninge

Sigvard Rimås (fp)

Karin Wetterström (h)

Kurt Söderström (h)

Astrid Bergegren (s)

David Gomér (cp)
